

FAKTA: abort och preventivmedel i Peru

Varje år utförs över 350 000 illegala aborter i Peru. Uppgifterna kommer från organisationerna Flora Tristan och Pathfinder International som båda arbetar aktivt i landet. Abort är förbjudet, med undantag för så kallad terapeutisk abort då graviditeten utgör en risk för kvinnans liv. Dock är även terapeutiska aborter i praktiken ett undantag då det råder oklarheter om när det är tillåtet.

Lagstiftning

Sedan 1923 finns en undantagsparagraf till det generella abortförbudet som legaliserar terapeutisk abort. Detta gäller dock bara när det finns en bevisad risk för kvinnans liv. Denna bevisbörda är väldigt tung och gör att abort i praktiken ses som totalförbjuden. Undantaget för terapeutisk abort gäller heller inte, som i en del andra länder, om fostret är gravt missbildat eller om kvinnan blivit gravid efter våldtäkt eller incest.

I slutet av 2007 togs ett tillägg till abortlagen fram som definierar vad som räknas som terapeutisk abort. Bakom tillägget ligger lång tids påverkansarbete från de peruanska kvinnorrättsorganisationerna, som hoppas att tillägget ska underlätta för kvinnor att få terapeutisk abort. Dock har tillägget ännu inte trätt ikraft på grund av att katolska kyrkan har lyckats stoppa det med motiveringen att det först måste godkännas av två myndigheter (la Defensoria del Pueblo och la Organización Panamericana de la Salud), vilket ännu inte skett.

Preventivmedel och sexualupplysning

Preventivmedel är tillåtna i Peru. Sedan 2002 beräknas exempelvis 2,5 miljoner så kallade dagen-efter-piller ha sålts. Trots detta uppger utbildningsdepartementet att hela 17 procent av flickorna slutar grundskolan på grund av graviditet. För att råda bot på detta diskuteras nu ett förslag om att införa bättre sexualundervisning i skolorna. Den information som ges i skolan i dagsläget är endast mycket översiktlig och anatomisk om kvinnans och mannens könsorgan. En majoritet av lärarna känner inte att de kan lära ut sexualkunskap, och 84 procent av eleverna i högstadiet vittnar om att deras lärare inte lär ut om sex, hiv/aids eller graviditeter. Fokus ligger i stället på familjebildning.

Skillnad landsbygd - stad

Det är stora skillnader mellan situationen för kvinnor på landsbygden och i städerna. I de större städerna finns det gott om kliniker som kan utföra illegala aborter med någorlunda säkra metoder, och för kvinnor med pengar är det oftast inget problem att få en säker abort utförd. Många läkare är dock oseriösa och genomför aborter för att tjäna extra pengar. Ungefär 40 000 kvinnor kommer varje år till akutmottagningar med komplikationer efter illegala aborter. Hur många som dör innan de ens hunnit till sjukhus är det ingen som vet. För kvinnor på landsbygden är situationen ännu svårare. De är ofta hänvisade till personer helt utan medicinsk utbildning och "hemmakurer". Det moraliska fördömandet är oftast hårdare än i städerna och många unga ogifta kvinnor som blir gravida blir utfrysda och begår självmord. Organisationen Nätverket för kvinnor på landsbygden räknar med att ungefär hälften av graviditeterna på landsbygden slutar i en illegal abort eller att det nyfödda barnet dödas för att kvinnan inte har någon möjlighet att ta hand om barnet.

Kyrkans roll

Katolska kyrkan förespråkar totalt abortförbud. Den nuvarande kardinalen i Lima, Juan Luis Cipriani, är en av de främsta motståndarna. Många företrädare för kyrkan vill även förbjuda dagen-efter-piller. De kritiserar de organisationer som försöker undervisa ungdomar om preventivmedel, då de anser att det är att uppmuntra till sexuella relationer.

Civila samhällets organisering

Det finns många ideella organisationer som kämpar för kvinnors rätt till abort på både nationell och regional nivå. Promsex, Flora Tristan, Nationella nätverket för kvinnofrämjande och Nätverket för kvinnor på landsbygden, är några organisationer som öppet informerar om preventivmedel och terapeutisk abort i media och bland folk i samhället. De arbetar dock främst i de större städerna, vilket medför att även deras information saknas på landsbygden.

Det är väldigt svårt att diskutera abort i Peru, både bland politiker, i media och bland folk i allmänhet. De flesta kvinnoorganisationer bedriver kampanjer med krav att den lagstiftning som redan finns ska respekteras, det vill säga att undantaget för terapeutisk abort ska användas i praktiken. Många kvinnor som är aktiva i abortfrågan önskar fri abort, som i Sverige, men på grund av kyrkans starka ställning är det få som i nuläget vågar kräva detta. I stället kämpar de för att, som ett första steg, få terapeutisk abort accepterat i samhället.

Text och research: Johan Tjerneng och Rebecka Hinn

Länktips om abortfrågan i Peru: <http://hrw.org/reports/2008/peru0708/>